

Normalna raspodjela

doc. dr. sc. Ana-Maria Šimundić, specijalist medicinske biokemije

Klinički zavod za kemiju, Odjel za hitnu laboratorijsku dijagnostiku
Klinička bolnica "Sestre milosrdnice", Zagreb

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

STATISTIČKI PROGRAMI

- **jednostavni** za korištenje
- nije potrebno poznavati **formule**
- pružaju **pomoć** pri izboru testa (*Advisor Wizard*)
- daju **izvještaje** (*test report*) s tumačenjem
- imaju dobre **priručnike** (*Manual*)
- većina pod **Windows** okruženjem
- SigmaStat, MedCalc, Analyse-it, Statistika, SAS, SPSS, NCSS i dr.

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

Advisor Wizard

What do you need to do?

- ☐ 1. Describe your data with basic statistics
- ☒ 2. Compare groups or treatments for significant differences
- ☐ 3. Predict a trend, find a correlation, or fit a curve
- ☐ 4. Determine the sample size for an experimental design
- ☐ 5. Determine the sensitivity of an experimental design

< Back

Next >

Cancel

Advisor Wizard

How are the data measured?

- ☒ 1. By numeric values (e.g. meters, degrees, etc.)
- ☐ 2. By order or rank (e.g., poor, fair, good, excellent)
- ☐ 3. By proportion or number of observations in categories (e.g., male vs. female)

< Back

Next >

Cancel

Advisor Wizard

Did you apply more than one treatment per subject?

- ☒ 1. No.
- ☐ 2. Yes.

< Back

Next >

Cancel

Advisor Wizard

How many groups or treatments are there?

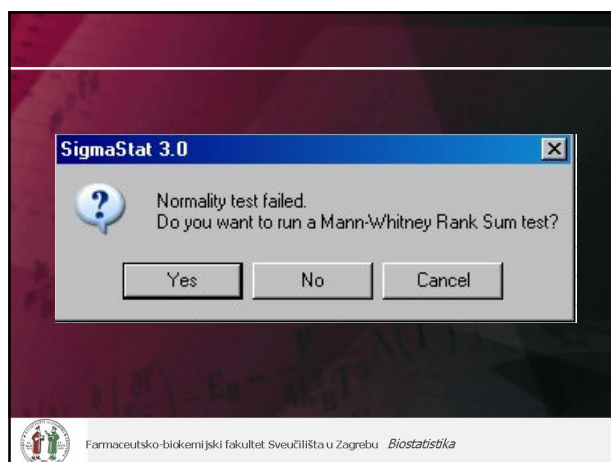
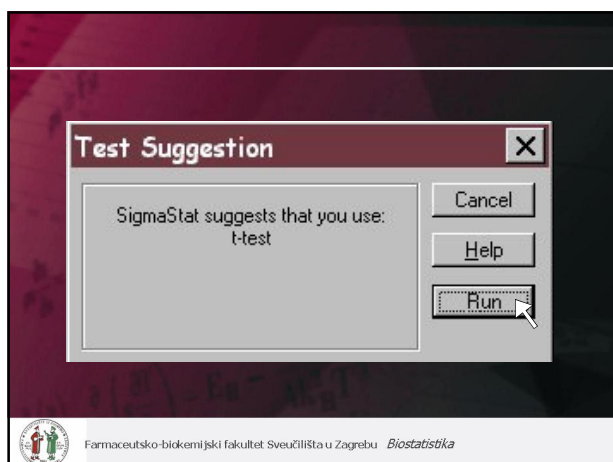

- ☒ 1. Two.
- ☐ 2. Three or more.
- ☐ 3. There are two combinations of groups or treatments to consider.
- ☐ 4. There are three combinations of groups or treatments to consider.

< Back

Finish

Cancel

ŠTO MORAMO ZNATI?

- što želimo analizirati?
(osnovne značajke skupine, razlika, korelacija ?)
- način mjerenja nekog obilježja?
(vrste obilježja, mjerna ljestvica ?)
- vrsta raspodjele?
(varijanca, značajke raspodjele)
- kako izabrati odgovarajući test?
(nužni uvjeti)
- kako ispravno protumačiti rezultat testa?

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

OSNOVNE ZNAČAJKE SKUPINE

- **Mjere središnjice**
 - aritmetička sredina
 - medijan (centralna vrijednost)
 - mod (najučestalija vrijednost)
- **Mjere rasapa**
 - raspon
 - standardna devijacija

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

SIMBOLI

	Populacija	Uzorak
aritmetička sredina	μ	$\bar{X}$
standardna devijacija	σ	SD, s

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

ARITMETIČKA SREDINA

aritmetička sredina = $\frac{\text{suma svih rezultata}}{\text{broj rezultata}}$

$$\bar{X} = \frac{X_1 + X_2 + X_3 + \dots + X_n}{N}$$

- "prosjek", težište rezultata
- zajednička aritmetička sredina !

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

Koliko kava dnevno popije student 1. godine?

student →	1	2	3	4	5	6	7	8	9
broj kava →	1	2	2	3	3	3	4	4	5

$$\bar{x} = \frac{1 + 2 + 2 + 3 + 3 + 3 + 4 + 4 + 5}{9} = \frac{27}{9}$$

$$\bar{x} = 3$$

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

MEDIJAN (centralna vrijednost)

- vrijednost koja se u nizu rezultata nalazi točno u **sredini**; položajna mjera (ne računamo ju)
- dijeli skup podataka na **dva jednaka dijela**
- točka od koje je **najmanja** suma svih odstupanja

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	2	3	3	3	4	4	5

$$\text{položaj medijana} = \frac{N + 1}{2} = \frac{9 + 1}{2} = 5$$

N paran broj ⇒ medijan je aritmetička sredina dva srednja rezultata

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

MOD

- najučestalija** vrijednost u nekom nizu podataka
- ako su rezultati grupirani u razrede ⇒ mod je aritmetička sredina razreda s najvećom frekvencijom

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	2	3	3	3	4	4	5

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

RASPON

- razlika između maksimuma i minimuma
- najmanje informativna mjera varijabilnosti rezultata

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	2	3	3	3	4	4	5

$$\text{raspon} \Rightarrow 5 - 1 = 4$$

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

KVARTILI

medijan

1	2	...	...	...	77	78	79	...	...	...	154	155
162	163		170		172	172	172		175		183	184

Q1 Q2 Q3

INTERKVARTILNI RASPON = 5
(mjera rasapa)

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

KVANTILI

SUSTAV KVANTILA:

- 3 kvartila dijele grupu na 4 jednaka dijela
- 9 decila dijeli grupu na 10 jednakih dijelova
- 99 centila dijeli grupu na 100 jednakih dijelova

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

STANDARDNA DEVIJACIJA

$$s = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{N - 1}}$$

- varijanca = s^2
- označava **prosječno odstupanje** od aritmetičke sredine
- smije se računati **samo uz aritmetičku sredinu** !

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

Broj kava?

$$s = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{N - 1}}$$

student →	1	2	3	4	5	6	7	8	9
broj kava →	1	2	2	3	3	3	4	4	5

$$SD = \sqrt{\frac{(1-3)^2 + (2-3)^2 + (2-3)^2 + (4-3)^2 + (3-3)^2 + (3-3)^2 + (4-3)^2 + (4-3)^2 + (5-3)^2}{9-1}}$$

$$SD = \sqrt{\frac{4+1+1+1+1+4}{8}} = 1,2$$

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

Prosječna visina studenata 1. godine?

veličina uzorka	155
minimum	162
maksimum	184
aritmetička sredina	172
medijan	172
standardna devijacija	4,1
mod	172

raspodjela

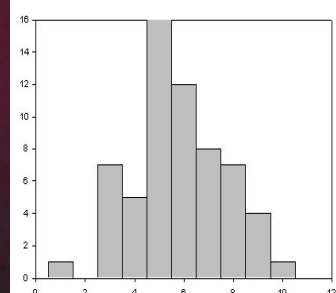

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

RASPODJELA REZULTATA

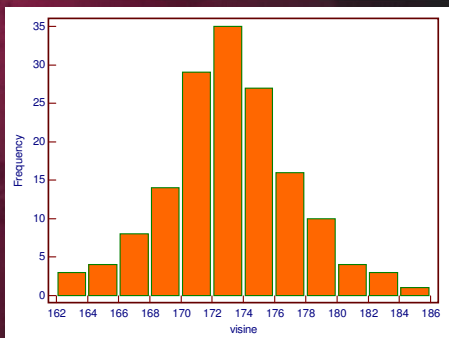
razredi	f_x
90 – 117	1
117 – 144	0
144 – 171	7
171 – 198	5
198 – 225	16
225 – 252	12
252 – 279	8
279 – 306	7
306 – 333	4
333 – 360	1
Σ	61

Broj trombocita u kontrolnoj skupini

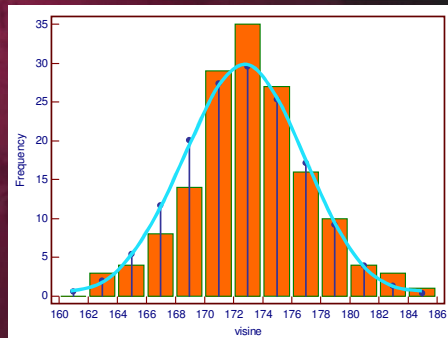
Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

RASPODJELA visina studenata 1. godine

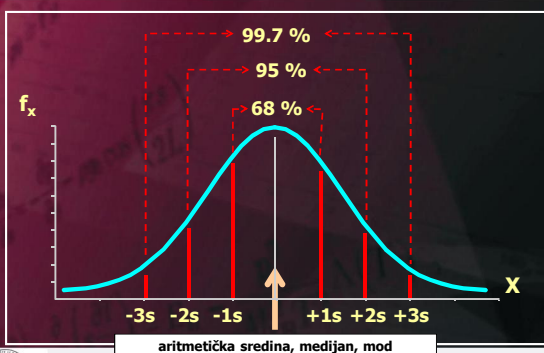
Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

NORMALNA RASPODJELA

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

NORMALNA RASPODJELA

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

OSNOVNE ZNAČAJKE NORMALNE RASPODJELE

- **zvonolika, simetrična** s obzirom na aritmetičku sredinu
- **asimptota** (nikada ne dodiruje os x; nema gornje i donje granice; $x = +\infty$ do $-\infty$)
- **kontinuirana** je (opisuje mnoge slučajne procese), površina ispod krivulje = 1
- **potpuno definirana** aritmetičkom sredinom i standardnom devijacijom

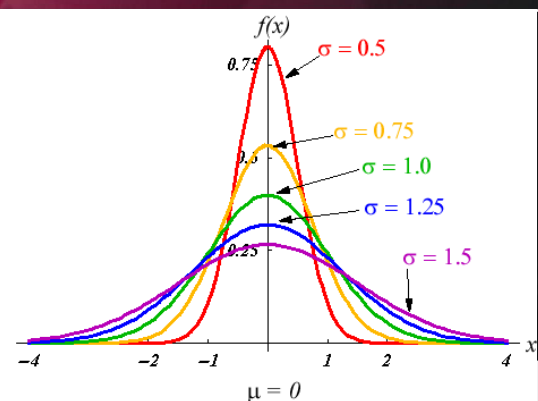
$$y = \frac{e^{-(x-\mu)/(2\sigma^2)}}{\sigma\sqrt{2\pi}}$$

Primjer: visina, težina, antropometrijske osobine, IQ, krvni tlak

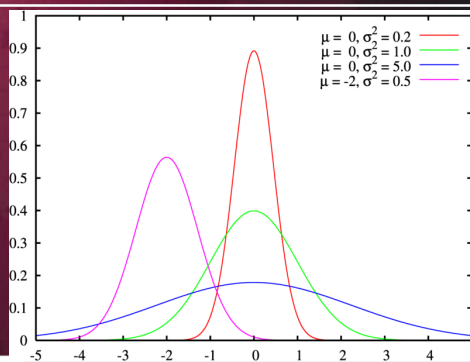

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

UTJECAJ σ NA KRIVULJU

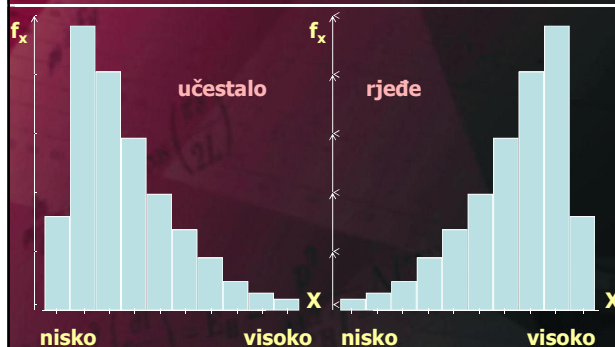

UTJECAJ σ i μ NA KRIVULJU

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

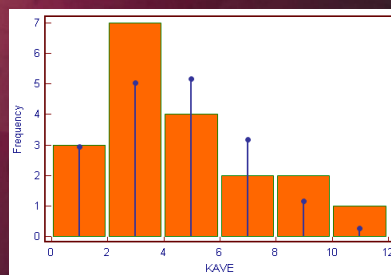
ASIMETRIČNA RASPODJELA

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

PRIMJER:

1 1 1 2 2 2 3 3 3 3 4 4 4 4 5 6 7 8 9 10

MOD
MEDIJAN
ARITMETIČKA
SREDINA

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

KAKO TESTIRATI RASPODJELU NA NORMALNOST ?

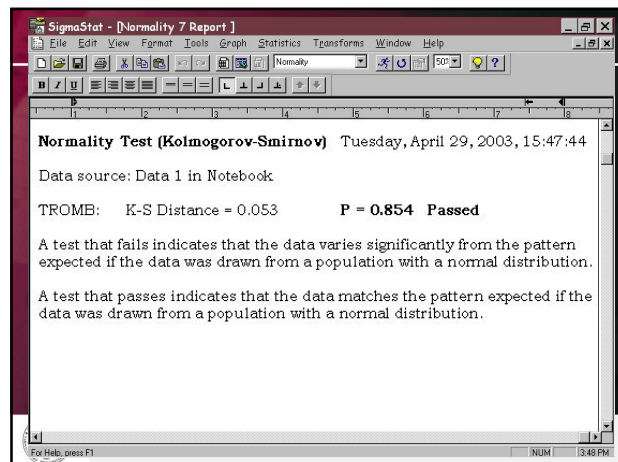
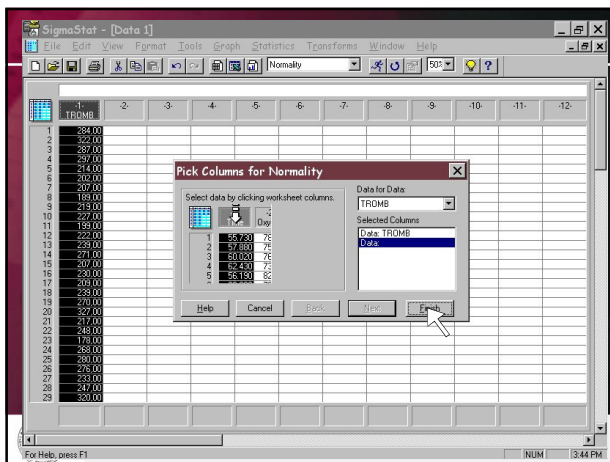
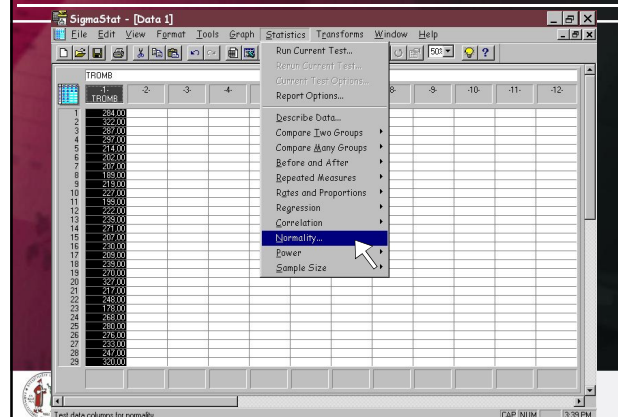
- ručno
- Kolmogorov-Smirnov, Shapiro-Wilk i dr...
 - testira značajnost razlike teoretske i empirijske raspodjele
 - Nul-hipoteza = nema razlike
 - $P < 0.05 \Rightarrow$ empirijska raspodjela **nije normalna**
 - $P > 0.05 \Rightarrow$ empirijska raspodjela **je normalna**

VRSTA RASPODJELE I VARIJANCA UVJETUJU IZBOR STATISTIČKOG TESTA !!!

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

KOLMOGOROV- SMIRNOVLJEV TEST

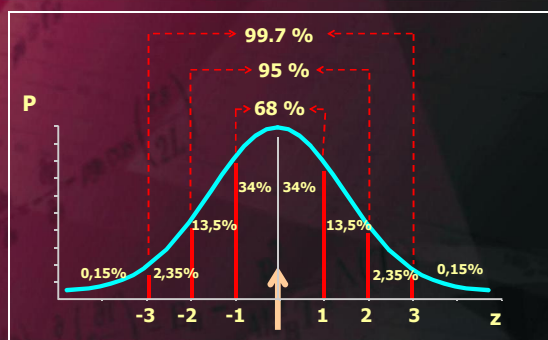
ZAŠTO TESTIRATI RASPODJELU NA NORMALNOST ?

- bolji **uvid** u podatke
 - uvjetuje izbor **mjera središnjice i rasapa**
 - Normalna raspodjela $\Rightarrow$ aritmetička sredina $\pm$ SD
 - Ne-normalne raspodjele $\Rightarrow$ medijan, raspon
 - uvjetuje izbor statističkog **testa**
 - Normalna raspodjela $\Rightarrow$ parametrijski testovi
 - Ne-normalne raspodjele $\Rightarrow$ neparametrijski testovi
- (i varijanca uvjetuje izbor testa !!!)

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

NORMALNA RASPODJELA

raspodjela frekvencija $\Rightarrow$ raspodjela vjerojatnosti

Primjer:

Pretpostavke:

- visina studenata 1. godine u Hrvatskoj slijedi normalnu raspodjelu
- prosječna visina je 172 cm, a standardna devijacija je 4 cm.

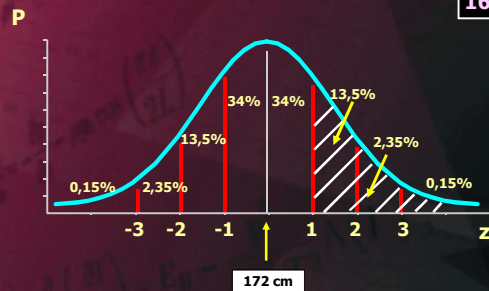
Kolika je vjerojatnost da potpuno slučajnim izborom odaberemo studenta koji je viši od 176 cm?

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

Vjerojatnost da potpuno slučajnim izborom odaberemo studenta koji je viši od 176 cm je:

16 %

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika

PITANJA ZA PROVJERU ZNANJA

1. Što je deskriptivna analiza?
2. Što su mjere središnjice i rasapa?
3. Definirajte aritmetičku sredinu, mod i medijan.
4. Definirajte standardnu devijaciju.
5. Što je raspon? Što je interkvartilni raspon?
6. Koje su osobine normalne raspodjele?
7. Koliko je vrijednosti nekog skupa podataka obuhvaćeno s dvije standardne devijacije?
8. U kojem su odnosu aritmetička sredina, mod i medijan u normalnoj raspodjeli?
9. U kojem su odnosu aritmetička sredina, mod i medijan u asimetričnoj raspodjeli?
10. Što je standardna normalna raspodjela?

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Biostatistika